

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Dr. Sulyok Tamás úr,
az Alkotmánybíróság elnöke és

Iktatószám: XX-AJFO/354/./2021.

Hivatkozási szám: IV/676/2021

Dr. Bitskey Botond úr,
az Alkotmánybíróság főtitkára
részére

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

Tárgy: Amicus curiae beadvány a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 595. § (6) bekezdése elleni IV/676/2021. számú alkotmányjogi panasz (vagyonelkobzás, egyszerűsített felülvizsgálati indítvány) ügyében

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

Az Indítványozó a tárgybeli ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz eljárásban kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 595. § (6) bekezdésben foglalt rendelkezés alaptörvény-ellenességét és kérte annak megsemmisítését, továbbá az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásán alapuló bírósági határozatok megsemmisítését.

Az előbbieken írottakra tekintettel a tárgybeli indítványban sérelmezett jogszabályi rendelkezéssel összefüggő álláspontomról – az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján előterjesztett amicus curiae beadvány keretében – az alábbiak szerint tájékoztatom.

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy az Igazságügyi Minisztérium tiszteletben tartja a bírói függetlenséget, valamint a hatalom megosztásának Alaptörvényben rögzített elvét, ezért – az érintett jogszabályi előírással kapcsolatos – jogi véleményemet az indítványban foglaltakra figyelemmel alakítottam ki. Így az adott egyedi ügyben hozott magyar bírósági határozatokat

nem kívánom elemezni. Jelzem továbbá, hogy a támadott bírósági döntések nem ismertek előttem, azok az Alkotmánybíróság honlapján sem érhetőek el.

I.A tárgybeli alkotmányjogi panasz előterjesztésének előzményei

Az Indítványozó alkotmányjogi panaszában megfogalmazott álláspontja szerint a Be. 595. § (6) bekezdésben rögzített előírás – *amely szerint ha az elsőfokú bíróság az elkobzásról, a vagyonelkobzásról, illetve az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételéről a törvény rendelkezése ellenére nem rendelkezett, a tényállás azonban a döntéshez szükséges adatokat tartalmazza, erről a másodfokú bíróság is határozhat abban az esetben is, ha a terhelt terhére nem jelentettek be fellebbezést* –, alapján a másodfokú bíróság döntését a súlyosítási tilalom alapelvének mellőzésével hozta meg, ennek ellenére a törvény nem teszi lehetővé ezen döntés ellen a rendes jogorvoslat igénybevételét, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való alapvető jogát sérti.

Mindezek alapján az Indítványozó álláspontja szerint a Be. támadott rendelkezése – és az eljáró bíróságok döntései – ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglaltakkal.

II. Az indítványozó által előadott pertörténet és a sérelmezett bírósági döntések

Az Indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Főügyészség vádirata alapján a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) előtt költségvetési csalás miatt folyamatban lévő büntetőeljárásban látta el egy jogi személy vagyoni érdekelt képviselőjét. A büntetőeljárás során a Törvényszék 2019. február 1. napján ítéletet hozott, amelyben megállapította a bűncselekménnyel összefüggésben befizetni elmulasztott jövedéki adó összegét, de erre nézve vagyonelkobzást sem a vádlottal, sem a vagyoni érdekelttel szemben nem rendelt el. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla ezt követően a 2019. november 22. napján meghozott ítéletével több kérdésben megváltoztatta az elsőfokú bírósági határozatot, és anélkül, hogy súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezést benyújtottak volna, hivatalból eljárva a Be. 595. § (6) bekezdésének alkalmazásával 26.638.128 Ft összegre vagyonelkobzást rendelt el a vagyoni érdekelttel szemben. Rendes jogorvoslati lehetőség hiányában a vagyoni érdekelt képviselője egyszerűsített felülvizsgálati indítványt nyújtott be, amelyet első fokon a Törvényszék elutasított, határozatát a másodfokú bíróság 2021. január 5. napján helybenhagyta. A vagyoni érdekelt képviselője a legutóbbi határozatot 2021. január 5. napján átvette, majd alkotmányjogi panaszt nyújtott be.

Az Indítványozó megállapítása szerint a sérelmezett eseti bírói döntések az alábbiak miatt sértik a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való alapjog érvényesülését. A másodfokon eljáró bíróság ügyészi indítvány hiányában, hivatalból döntött az Indítványozóval szemben vagyonelkobzás elrendeléséről, amely az Indítványozó szerint a büntetőeljárásban az eljárási feladatok megoszlásának alapelvét sérti. Egyúttal a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 74. § (2) bekezdése által megengedett, a vádlott személyétől eltérő, nem természetes személy ellen alkalmazható vagyonelkobzás átlépi a súlyosítási tilalom elvét, amellyel szemben nem lehet rendes jogorvoslattal élni.

Továbbá az Indítványozó sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletéhez képest tartalmilag ellentétes döntést hozott, amely döntéssel szemben nincs biztosítva rendes jogorvoslat lehetősége, így nem érvényesül a büntetőeljárás során az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való joga. Az Indítványozó véleménye szerint az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás – mint rendkívüli jogorvoslat – során, tekintettel arra, hogy ugyanaz a bírói fórum járt el, az indítvány elutasítása előre eldöntött volt, így az nem biztosított érdemi felülvizsgálatot.

III. A támadott szabályozás Alaptörvénnyel való összhangja

III.1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése

Az Alkotmánybíróság már több határozatában kibontotta a jogállam tartalmi összetevőit, miszerint annak alapvető, nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság évtizedek óta következetes gyakorlata szerint: „A jogbiztonság az állam - s elsősorban a jogalkotó - kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.” {38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás: [71]}.

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a jogállamiság részét képező jogbiztonság – és az abból fakadó normavilágosság – követelménye önmagában nem minősül a polgárok Alkotmányban biztosított jogának, ezek alapján konkrét alapjogsérelem nem állapítható meg. [676/D/2004. AB határozat] Továbbá az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta azon korábbi értelmezését, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás vagy jogalkalmazás tilalma és a kellő felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani. [ld. pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés]

III. 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jog

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyve 2. Cikke rendelkezik a büntető ügyekben biztosított jogorvoslathoz való jogról, amely a bűnösség megállapítását, illetve a büntetés kiszabását tartalmazó ítélet felülbírálatára biztosít jogorvoslatot. Megállapítható tehát, hogy az olyan büntetőjogi intézkedés, amely a bűnösségtől függetlenül vagyoni reparációt szolgál, nem tartozik e körbe. Tekintettel erre, a vagyonek Kobzás, mint büntetőjogi intézkedés nem tekinthető olyan büntetésnek, amellyel szemben jogorvoslati lehetőség vehető igénybe.

A fellebbezéshez való jog korlátozásának esetei is rögzítésre kerültek a Kiegészítő Jegyzőkönyvben. Kizárt a jogorvoslat lehetősége a kisebb jelentőségű bűncselekmények esetében, vagy, ha a szóban forgó személy ügyét első fokon a legfelső bírói fórum tárgyalta, vagy amikor a felmentő ítélet ellen benyújtott jogorvoslat folytán hoztak a bűnösség megállapítását tartalmazó ítéletet. Fontos megjegyezni, hogy az EJEE 6. cikk (1) bekezdése minden eljárástípusra vonatkozóan fogalmaz meg kötelezően érvényesítendő követelményeket a tág értelemben vett tisztességes eljárás biztosítása érdekében, míg a további két bekezdése kifejezetten a büntetőeljárások tekintetében elvárt garanciális szabályokat határozza meg. A (2)

bekezdés az ártatlanság vélelmének princípiumát deklarálja, a (3) bekezdés pedig felsorolja a terhelteket a büntetőeljárás során illető egyéb alapvető jogokat. Tehát a 6. cikk nem tartalmaz jogorvoslathoz való jogra vonatkozó rendelkezést, így az indítványban idézett Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlata nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a hazai szabályozás miért ne felelne meg a nemzetközi elvárásoknak.

Ennek ellenére a magyar büntetőeljárás biztosítja – a későbbiekben bemutatottak szerint – a jogorvoslat, illetve a korrekció lehetőségét, ugyanakkor az nem az EJEB idézett joggyakorlatával igazolható.

Álláspontom szerint alkotmányjogi szempontból azt a kérdést kell megvizsgálni, hogy a másodfokú bíróság által a reformatórius jogkörben hivatalból a vagyonekbezárról hozott – új vagyoni érdekeltre vonatkozó – hátrányos döntés esetén szükséges-e jogorvoslat biztosítása, és ennek megfelel-e az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás.

Az Alkotmánybíróság a 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában végezte el a jogorvoslathoz való alapjog átfogó értelmezését a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerével összefüggésben, mely megállapításait a 3020/2018. (I. 26.) AB határozatban, és a 6/2020. (III. 3.) AB határozatban is fenntartotta. Az Alkotmánybíróság az alapjog tartalmát elemezve a határozataiban megállapította, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az Alkotmánybíróság szerint nem vezethető le a másodfellebbezés szükségessége, a háromfokú eljárás bevezetésének kényszere, de az Alaptörvény e szabálya nem is tiltja a másodfellebbezést, illetve a harmadfokú eljárást. Sem a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalma, sem a jogorvoslati jogosultságnak a Be.-ben rögzített garanciális eljárási alapelve nem biztosít alanyi jogot arra, hogy a büntető felelősségre vonás alapjául szolgáló tényállás-megállapítást minden esetben az elsőfokú bíróság végezze, illetve hogy tényállási hiba esetén a másodfokú bíróság korrigáló döntése ellen újabb jogorvoslati lehetőség nyíljen, avagy ténykérdésekben a másodfokú bíróság csupán korlátozott reformatórius jogkörrel vagy azzal sem rendelkezzen.

A másodfellebbezés lehetőségével kapcsolatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata elvárásként kezeli, hogy ha a jogalkotó mégis megnyitotta e jogorvoslati forma vagy valamely rendkívüli jogorvoslat lehetőségét, akkor a jogalkotónak alkotmányos kötelessége olyan eljárásjogi szabályok megalkotása, amelyek alkalmazásával az alapvető jogokat ért jogsérelem valóságosan, azaz hatékonyan orvosolhatóvá válik. Ilyennek tekintette az Alkotmánybíróság a Be. 615. § (1) bekezdésének szabályát, kimondva, hogy önmagában nem sérti a jogorvoslathoz való jogot, ha a *bűnösség kérdésében* egybehangzó első- és másodfokú döntésnél nincs lehetőség másodfellebbezésre, hanem ezt a törvény csak ellentétes döntésnél teszi lehetővé, mint ahogyan a Be. 615. § (1) bekezdése szól. [ld. pl. 6/2020. (III. 3.) AB határozat 114. pontja]

Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslathoz való jogot nem sértené az sem, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatná, és ez ellen már nem lenne helye további jogorvoslatnak. A háromfokú rendes jogorvoslati rendszer tehát – a Be. szabályozásában megjelenő korlátai mellett – megfelel az alkotmányos szabályoknak. Az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás szerene az, hogy egy iól elszigetelt, kötelező és többségében mérlegelést

nem engedő törvényi parancsot érvényesítsen. Erre tekintettel olyan speciális jogorvoslatnak tekinthető, amely nem része a büntetőper főkérdéseket érintő jogorvoslati rendszerének, ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alkotmányos elvárásokat is rögzítette. Vitathatatlan, hogy a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalmát az Alkotmánybíróság elsődlegesen a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz való fordulás lehetőségével azonosítja, ezt azonban a büntetőeljárás főkérdésével kapcsolatban, a bűnösségre nézve és csak egy fokon várja el. Az egyszerűsített felülvizsgálatban azzal együtt, hogy az elsőfokú döntés megszülethet a bírósági szervezetrendszer alacsonyabb szintjén is, van lehetőség a fellebbezésre, amellyel az eljárás ugyancsak eljut a magasabb fórumhoz. Végeredményében a vagyoni érdekeltnek – sok esetben – több jogorvoslati lehetősége van, mint a terheltnek: egyrészt, ha volt rá nézve rendelkezés, akkor van rendes jogorvoslatra lehetősége, másrészt az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás is – a javára korlátlanul – rendelkezésére áll, ahol további fellebbezés is igénybe vehető, amely lehetőséggel az indítványozó élt is.

A járulékos kérdésekre vonatkozó egyik legfontosabb szabály, hogy a Be. ezekre nézve biztosítja a bíróságok hivatalbóli döntésének lehetőségét, nem csak az egyszerűsített felülvizsgálat, hanem a másodfokú [Be. 590. § (6) bekezdés], és a harmadfokú bírósági eljárás során is [Be. 618. § (2) bekezdés]. Bár az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás tárgyköreinek túlnyomó többségében, így a vagyonekmozgás kérdésében is a már megállapított ítéleti tényállás mellett csak a kógens anyagi jogi szabálynak kell érvényt szerezni, valóban előfordulhat, hogy a másodfokú döntés olyan vagyoni érdekelt jogait érinti, akivel szemben korábbi döntés nem született. Az ilyen kötelezettségek megállapítása ugyanakkor már egy meghozott döntés korrekciójából származik, ezért a jogorvoslathoz való jog egyfokú biztosítása ilyenkor tulajdonképpen már teljesült, hiszen az utóbb – akár hivatalból - meghozott döntésre éppen egy jogorvoslati eljárásban került sor. Rá kell mutatni arra is, hogy a vagyonekmozgással szembeni egyfokú jogorvoslat lehetőségét a Be. 581. § g) pontja már biztosítja. Mindezek felül, az alkotmányos követelményeknek megfelelően, ugyanakkor az esetlegesen törvénysértő rendelkezés kijavíthatósága, a fokozott jogvédelem érdekében rendelkezésre áll az egyszerűsített felülvizsgálat lehetősége is, amely a jogerős ügydöntő határozattal szemben is időbeli korlát nélkül, önmagában is fellebbezhető döntésként, tehát két fokon biztosítja a jogorvoslat lehetőségét a vagyoni érdekelt számára.

Az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követő vagyonekmozgásról való rendelkezés esetén egy olyan mérlegelést nem igénylő döntés születik, amellyel szemben a bírósági fórumrendszer adottságaira tekintettel egy újabb fellebbezési jog kivitelezhetetlen lenne. Megjegyzendő, hogy a további fellebbezés megengedése esetén a harmadfokú bíróság is hozhatna olyan döntést, amely egy újabb, a korábbi eljárás során nem érintett vagyoni érdekelt fellebbezési jogát nyitná meg, és ez ismételten megtörténhetne.

Álláspontom szerint tehát az indítványnak a Be. jogorvoslati rendszerének ellentmondásosságára utaló része téves. Az indítvány több helyen [pl. 5. oldal 7. bekezdése] hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság a vagyonekmozgásról a súlyosítási tilalom alapelveivel ellentétes döntést hozott. A súlyosítási tilalomnak a Be. 595. §-ban szereplő szabályai ezzel szemben egyrészt csak a terhelttel szemben érvényesülnek, másrészt pedig nem

vonatkoznak a vagyonekobbzás alkalmazására, ezt a kérdést a joggyakorlat egységesen kezeli [lásd pl: EBH2018. B.14.].

Téves az a következtetés is, amely a sérelmes vagyonekobbzást ellentétes döntésnek minősíti, és ebből vezeti le a másodfellebbezés lehetőségének kötelező biztosítását [6. oldal 3. bekezdése]. A helyes értelmezés szerint a Be. 615. § (1) bekezdésben szereplő ellentétes döntés olyan jogi fogalom, amelynek tartalmát a Be. 615. § (2) bekezdésben szereplő taxatív felsorolás tölti ki. Mivel az ott szereplő zárt taxációban nem szerepel a vagyonekobbzás elrendelése, és semmi nem utal arra, hogy a felsorolás példálózó lenne, a vagyonekobbzás nem lehet alapja a másodfellebbezésnek. A fentiek alapján álláspontom szerint a másodfokú bíróság által vétett esetleges jogsérelem orvoslásának egyetlen – a jelenlegi bírósági szervezetrendszer mellett – kivitelezhető megoldása a Be.-ben jelenleg is szerepel, nevezetesen, hogy ezekben a járulékos kérdésekben a törvény egyszerűsített felülvizsgálatban megengedi az esetleges jogsérelem azonos vagy alacsonyabb szinten történő orvoslását [Be. 672. § (2) bekezdés]. Fontos megemlíteni, hogy az itt született döntésekkel szemben további jogorvoslati lehetőség a fellebbezés, amely biztosítja a magasabb bírói fórumhoz fordulást is.

A járulékos kérdések tekintetében biztosított jogorvoslati szabályozás szükségszerűen következik a bírósági szervezeti adottságokból is. A vagyonekobbzás kérdésében jogsértő fellebbviteli döntéssel szemben a további fellebbezés lehetőségének a megnyitása szétfeszítené a jelenlegi bírósági szervezetrendszert, egyrészt a felsőbb szintek indokolatlan ügyteher növekedése miatt, másrészt – ami ennél is komolyabb problémát jelentene, – ebben az esetben a jelenlegi fellebbviteli szintek száma sem lenne elegendő. A további fellebbezés megengedése esetén a harmadfokú bíróság is hozhatna ugyanis olyan döntést, amely egy újabb, korábban az eljárásban nem érintett vagyoni érdekelt fellebbezési jogát nyithatná meg, és egy újabb fellebbezés folytán ugyanez ismételten megtörténhetne. Kiemelendő továbbá, hogy a harmadfokú bíróság is hivatalból dönteni köteles a Be. 618. § (2) bekezdés alapján a vagyonekobbzás kérdésében, így ilyen módon is megjelenhet egy újabb, magának fellebbezési jogot vindikáló, az eljárást immáron negyed fokra juttató vagyoni érdekelt.

III. 3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jog

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben is úgynként határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet ugyanakkor számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön [pl. 3025/2016. (II. 23.) AB határozat]. A vádelv alapvető feltétele annak, hogy tényleges érvényesülést nyerhessen az Alaptörvény XXVIII. cikkének eljárási garanciarendszere. Legutóbb a büntető bíróságoknak a Be. hatályba lépésével megváltozott bizonyítási feladataival összefüggésben, a 20/2020. (VIII. 4.) AB határozatban erősítette meg a testület azt az általános követelményt, hogy a funkciómegosztás alapelve értelmében az ítélező bíróság sem a vádló, sem a védő szerepébe nem léphet. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a funkciómegosztás elvének érvényesítése az egyik legfontosabb biztosítéka annak, hogy a bíróság hivatalbóli bizonyítással összefüggő tevékenysége alkotmányos és törvényes keretek

között maradjon. Az Alkotmánybíróság jogértelmezése szerint ugyanakkor a funkciómegosztás követelménye nem zárja ki a bíróságok hivatalbóli eljárását. A Be. alapvető rendelkezéseinek körében rögzített eljárási alapelvek – azok köréből pedig különösen a funkciómegosztás elve – azt garantálják, hogy ha a bíróság hivatalból rendeli el bizonyíték beszerzését és vizsgálatát, a tevékenysége akkor is az ítékezés keretein belül marad.

Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében is arra a következtetésre jutott, hogy: „[a] bíró által elrendelt bizonyítás tehát a tényállás maradéktalan felderítését, azaz a büntetőjogi felelősség felőli megalapozott döntéshez szükséges adatok hiánytalan megállapítását célozza. A tényállás felderítése azonban nem azonos a bűnösség szükségszerű bizonyításával. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a bíró által – indítvány hiányában, tehát hivatalból történő – bizonyítás éppúgy vezethet a terhelt ártatlanságát, azaz a védekezést alátámasztó bizonyíték beszerzésére, mint a vád igazolásához. [...] A bizonyítékok e láncolatában a bíró által elrendelt, önmagában a vádat alátámasztani látszó bizonyítás szükségessé teheti egy újabb bizonyítási eszköz igénybevételét, amely – megfordítva a bizonyítási eljárás irányát – immár a védelem pozícióját erősíti. [...] A vizsgált szabály a tényállás teljes körű felderítését, ezen keresztül pedig a megalapozott bírói döntést, azaz az objektív igazság megállapítására irányuló törekvést segíti.” {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás: [26] és [28]}

A rendes jogorvoslati rendszeren belül és az egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban az a lehetőség, hogy a járulékos kérdésekben vétett határozatbeli hibák és hiányosságok hivatalbóli korrekciója megtörténhessen – a hivatalbóli bizonyítás lehetőségéhez hasonlóan – nem eredményezik feltétlenül azt, hogy a bíróság a terhelt vagy a vagyoni érdekelt terhére járjon el. Ezek az eljárási szabályok a határozat törvényességét segítik elő, amely csak akkor esik a vagyoni érdekelt terhére, ha a korábbi határozat éppen az ő javára volt törvénytörő. Ezen a ponton kell ismételtlen utalni arra is, hogy a Be. hatályba lépésével a vagyoni érdekelt hátrányára történő korrekcióra is egy új korlátozást vezetett be. A Be. 672. § (4) – (5) bekezdése olyan hathónapos határidőt rögzít, amelyen túl a jogbiztonság érvényesülése érdekében a határozat törvényessége is háttérbe szorul, de csak a terhelt vagy a vagyoni érdekelt javára. Ha az ő terhükre kellene biztosítani a határozat törvénynek megfelelő korrekcióját, ezen a határidőn túl – egy szűk körű kivételtől eltekintve – a határozat megváltoztatására nincs lehetőség.

A fenti határozatokhoz hozzá kell tenni, hogy az Alkotmánybíróság azokban egy főkérdéssel foglalkozott, nevezetesen azzal, hogy a bűnösség bizonyításával kapcsolatos hivatalbóli bírósági tevékenységet ítélte alkotmányosnak arra való tekintettel, hogy annak célja – a valóság hű tényállás igénye – alapján a bíróság eljárási pozíciója pártatlan marad. Ebből – az argumentum a *maiore ad minus* logikai következtetéssel – kiolvasható, hogy, ha a jelentősebb kérdésben megengedett a bíróság hivatalbóli eljárása, akkor az nem zárható ki a kisebb jelentőségű – járulékos – büntetőjogi kérdésekkel kapcsolatban sem, amelyek megítélése során klasszikus ítélezési tevékenységet nem is feltétlenül végez. A funkciómegosztás alapelveiből tehát nem következik az, hogy a büntetőeljárás valamennyi járulékos rendelkezését, amelyet a bíróság meghoz és eredményében hátrányt jelent az érintett felek számára, kizárólag a vádló indítványára tehetné meg.

Arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a magyarhoz hasonló vegyes eljárási rendszerekben nem csak a bizonyításnál, hanem a fellebbezés során eljáró bíróság sem maradhat meg minden kérdésben az indítvány és a fellebbezések keretei között, amelyet jól illusztrálnak a teljes felülbírálat [Be. 590. § (1) és (5) bekezdés] és a korlátozott felülbírálat [Be. 590. § (3) – (4) bekezdés] közötti, időnként változó hangsúlyok, valamint a súlyosítási tilalom relatív rendszere [Be. 595. §]. A büntetőeljárásban érvényesülő vádhoz kötöttség elve egyedül arra korlátozódik, hogy a bírósági eljárás megindulásához szükséges a törvényes vádlói indítvány, amely az eljárás kereteit is megteremti, de a már folyamatban levő eljárásban a bíróságnak emellett is széleskörű hivatalbóli feladatai vannak a törvényes döntés meghozatala érdekében. Ennek megváltoztatása egy szélsőségesen akkuzatórius eljárásrend irányába helyezné a magyar eljárásjogot, amelyet az Alaptörvény és a benne megjelenő, büntetőeljáráshoz kötődő alapjogok nem tesznek lehetővé.

IV. Összegzés

Büntetőjogi alapvetés, hogy a bűncselekményből származó vagyonnal nem lehet gazdagodni, a bíróság ezzel kapcsolatban törvénysértést nem tűrhet, ennek korrigálása – szemben a főkérdésekre vonatkozó legtöbb törvénysértéssel – mindig hivatalbóli kötelezettsége a bíróságnak. Valamennyi járulékos kérdésre nézve – amelyre nem vonatkozik a súlyosítási tilalom – ez a Be. jogorvoslati rendszerének lényege. Ha a vagyonek Kobzásról első fokon nem rendelkeztek, akkor az olyan törvénysértő állapot, amelyet korrigálni kell. Mivel az ilyen korrekció nem sérti a súlyosítási tilalmat, ezért nincs akadálya a bárki „terhére” történő rendelkezésnek.

A jelen amicus curiae beadványban kifejtettek alapján kijelenthető, hogy az Indítványozó részéről sérelmezett Be. 595. § (6) bekezdése – a fentiekben bemutatottak alapján – összhangban van az Alaptörvénnyel, így nem sérti a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslatához való alapjogokat.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását!

Budapest, 2021. október „24”

Tisztelettel:

dr. Varga Judit

